

Het schoolstelsel in Franstalig België

Dit document werd opgesteld als onderdeel van het Expertise-project Manorea van Mentor-Escale en Minor-Ndako en kan worden gebruikt door iedereen die een NBMV begeleidt tijdens diens overgang naar een zelfstandig leven.

Opgelet! Leerplicht: van 6 tot 18 jaar.

1. De verschillende studierichtingen:

1.1. DASPA :

Dispositif d'accueil pour les élèves primo-arrivants (opvangvoorziening voor nieuw aangekomen leerlingen). Het verblijf in een DASPA-klas kan van één week tot 12 maanden duren en kan met maximaal 6 maanden worden verlengd (in totaal maximaal 18 maanden). De DASPA-klassen worden georganiseerd in het lager en middelbaar onderwijs.

Doelstellingen: de Franse taal leren en verfijnen zodat de student zo snel mogelijk het aangepaste opleidingsniveau kan bereiken.

Elke middelbare school met een DASPA-klas heeft een integratieraad, die wordt voorgezeten door de schooldirectie of zijn afgevaardigde en bestaat uit leraren die verantwoordelijk zijn voor zowel leerlingen als een lid van het CLB. De integratieraad begeleidt de leerlingen naar een optimale integratie in het onderwijs.

Opgelet! Voor een integratieraad is het belangrijk om met de jongeren na te denken over zijn schoolkeuze. Bijvoorbeeld: als de jongere een goed niveau heeft en van plan is om hogere of universitaire studies aan te vatten, is het verstandig om de leerkrachten in te lichten over deze keuze om een algemene oriëntatie of technische richting voor te stellen om de jongere goed voor te bereiden.

1.2. Algemeen en technisch onderwijs:

Dit onderwijs is georganiseerd in overgangsfases.

Na een passage in DASPA (of OKAN voor Nederlandstalig onderwijs) zal een integratieraad (IR) zich uitspreken over de oriëntatie van de jongere naar het regulier of deeltijds onderwijs en de jongere evalueren op zijn taalniveau.

Opgelet! Deze beslissing kan alleen worden beïnvloed als de leraren zijn uitgenodigd voor de integratieraad! Aarzel niet om de klassenleraar te raadplegen om te praten over een mogelijke oriëntatie/ optie die de jongere zou willen volgen.

Opgelet! De overgang van DASPA naar regulier onderwijs kan moeilijk zijn omdat veel dingen veranderen; het is noodzakelijk om alert te blijven voor afwezigheden en de motivatie van de jongere. Het is van fundamenteel belang om de jongere te informeren over de manier waarop het onderwijs is gestructureerd, om hem in staat te stellen betekenis te geven aan zijn leerproces. Het is van belang om de perspectieven te openen door wat informatie te geven over wat de schoolwetgeving inhoudt.

Algemeen en technisch onderwijs streven dezelfde doelstellingen na: zij bereiden verdere studies voor tot op het niveau van het hoger onderwijs, terwijl zij mogelijkheden bieden om het beroepsleven te betreden. Een certificaat van hoger secundair onderwijs (“CESS”) wordt uitgereikt aan het einde van het zesde jaar van deze studies. De voorgestelde opties (Latijn, wiskunde, wetenschappen, geschiedenis, talen, enz.) brengen de student een zekere nauwkeurigheid bij, vooral in meer theoretische vakken.

Het verschil tussen de algemene en technische studierichtingen ligt dus vooral op het niveau van het tijdschema. De technische overgangsopleiding biedt een gegroepede optie (van 8 tot 10 uur) om meer technische vakken te krijgen (bijv. informatica,

toegepaste wetenschappen, economie, enz.). Aan de andere kant worden in het algemeen onderwijs de uren van de gegroepeerde optie gebruikt om het leren van meer algemene vakken (wiskunde, wetenschappen, talen, enz.) te versterken.

1.3. Technisch en beroepsonderwijs:

Dit onderwijs is georganiseerd in kwalificatiefases.

Beroepsonderwijs is secundair technisch onderwijs gerelateerd aan de bedrijfswereld, dat kennis en vaardigheden op een professioneel gebied biedt (terwijl algemeen onderwijs meer academisch is). De jongeren volgen niet veel theorielessen. De meesten hebben praktische lessen die goed zijn voor 75% van de totale opleiding. Het doel is om jongeren in staat te stellen hun toekomstige baan te leren kennen en toe te passen. Een stage in een bedrijf kan ook worden voorgesteld en de student kan worden ondergedompeld in het beroepsleven en zijn vaardigheden kunnen geëvalueerd worden in een professionele omgeving.

1.4. Deeltijds onderwijs:

Het is georganiseerd in kwalificatiefases en toegankelijk vanaf de leeftijd van **16 of 15 jaar** (als de jongere zijn tweede jaar van het secundair onderwijs heeft voltooid) tot de leeftijd van **25 jaar**.

Concept: twee dagen op school worden afgewisseld met drie dagen opleiding bij een werkgever.

Het Franstalig deeltijds onderwijs wordt in verschillende centra georganiseerd:

- Het CEFA: Centre d'éducation et de formation en alternance (Opleidingscentrum voor deeltijds onderwijs)
- Het SFPME: Service de formation des indépendants et des petites et moyennes entreprises (Centra voor vorming van zelfstandigen en kleine of middelgrote ondernemingen) En haar (opleidings-)EFP-centra - Brussel

- Het IFAPME: Institut de formation en alternance des indépendants et petites et moyennes entreprises (Deeltijds opleidingsinstituut voor zelfstandigen en kleine of middelgrote ondernemingen) – Wallonië

Het deeltijds onderwijscontract: sinds 1 september 2015 hebben spreekt men over het deeltijds contract (dit contract vervangt het leercontract en de sociaal-professionele integratieovereenkomst). Voor meer informatie, is er een vademecum geschreven door de “Office francophone de la formation en alternance”: <http://www.offa-oip.be/vademecum/>¹

Voorwaarden voor het vinden van een stage: vóór de leeftijd van 18 jaar kan de jongere met hulp van de school een werkgever zoeken. Aan de andere kant moet de jongere die zich na zijn 18e verjaardag wil inschrijven hij alleen een werkgever zoeken, wat niet altijd gemakkelijk is. Voordat hij naar een werkgever gaat, moet hij voorbereid zijn om een cv en een motivatiebrief te schrijven, om zich telefonisch of persoonlijk aan een bedrijf voor te stellen en om een werkgever te zoeken (via internet, via mond-tot-mondreclame, via het OCMW, enz.).

Opgelet! In het deeltijds onderwijs wordt de jongere bij CEFA in een professionele situatie geplaatst en vóór elke inschrijving is een gesprek dat peilt naar de motivatie met het aan de school verbonden CLB noodzakelijk. De jeugd moet een minimale kennis van Frans hebben.

Het is belangrijk om de keuze van de jongere qua oriëntatie en kennis over de baan te controleren en te evalueren. Als het bijvoorbeeld om een stage in de bouw gaat, moet hij mogelijk op een bouwplaats in een andere stad gaan werken, om 6 uur beginnen en laat eindigen. Het is belangrijk om de jongere hierover te informeren.

---

¹ Laatste update van het vademecum: 27/04/2017

1.5. De alternatieven voor het klassieke middelbaar onderwijs:

Deze alternatieven zijn ook de moeite waard als een project voor het OCMW.

Franstalige kant:

- Voor minderjarigen tussen 16 en 25 jaar: Solidarité (in Brussel en Luik). Dit alternatief wordt erkend door de Federatie van Wallonië-Brussel. Of het nu minder- of meerderjarig is, de leerling zal zijn status als reguliere leerling niet verliezen en het OCMW zal a priori zijn project niet weigeren.
- Voor meerderjarigen tussen 18 en 25 jaar: Service Citoyen (in Brussel en Wallonië).

Opgelet! Deze mogelijkheden om anders te leren zijn vooral gericht op jonge mensen die moeilijkheden ondervinden tijdens hun schoolloopbaan. Jongeren die psychosociale, financiële, sociaal-economische problemen opstapelen en voor wie het verplichte onderwijs als heel moeilijk wordt ervaren. Bijvoorbeeld minderjarige jongeren die grote verzuimproblemen hebben en die niet meer naar school gaan.

Opgelet! Vóór elke inschrijving moet de jongere de informatiesessie op de website bijwonen. Inschrijving is meerdere malen per jaar mogelijk.

De jongere moet deel uitmaken van het alternatieve project, vrijwillig in het proces stappen en moet begrijpen dat hij de hele week van 8 uur tot 16 uur zal leren, net als op een klassieke school. Voor de goede dynamiek van de groep zal de jongere hieraan moeten bijdragen door zijn actieve deelname aan de uitwisselingen en reflecties en door zijn pro-activiteit. Het verschil met de school is dat er contact zal zijn met een team met wie hij veel activiteiten zal doen en niet "niet op een stoel zal zitten". Hij zal zijn plaats en zijn zegje hebben over het project dat door alle jongeren van de groep gezamenlijk zal worden gebouwd. Er zullen individuele en collectieve evaluaties zijn om de jongere in staat te stellen zich uit te drukken en te praten over zijn projecten of verlangens.

2. Inschrijvingen in school:

Dit is mogelijk gedurende het ganse schooljaar. Eén van de moeilijkheden is het vinden van een plaats in de goede richting en het vermijden van verkeerde oriëntaties met betrekking tot gespecialiseerd onderwijs. Als de school zegt dat er "geen plaats" is, hebt u het recht om de lijst en een certificaat van niet-registratie aan te vragen.

Heb je hulp nodig bij het vinden van een school of een studierichting? Neem contact op met het bevoegde CLB of een AMO-dienst (services d'aide en milieu ouvert)².

Als er voorlopig geen plaats is, kunt u contact opnemen met de diensten die ondersteuning bieden bij het leren, zoals huiswerkscholen.

3. Schoolkosten:

Als de NBMV nog in een opvangcentrum van Fedasil of het Rode Kruis verblijft:

- Fedasil voorziet slechts één keer elke student van het specifieke materiaal, op voorwaarde dat de leerling op het moment van de aanvraag nog steeds leerplichtig is.
- Schoolreizen naar het buitenland, verplicht of niet, worden niet vergoed.
- Schoolreizen georganiseerd in België en met een verplicht karakter, onderdeel van het onderwijsproject, worden vergoed door de opvangstructuur.
- De voogd is verantwoordelijk voor de inschrijving, maar niet voor de schoolkosten. Juridisch gezien is nergens aangegeven welke instantie verantwoordelijk is voor de schoolkosten. In de praktijk hangt het af van de opvangstructuur.

² De AMO's in Brussel en Wallonië: <http://www.ieminforme.be/droits-citoyennete/les-amo>

Als de NBMV of ex-NBMV financiële steun van het OCMW ontvangt, zal deze bijstand afhangen van de behoefte van de jongere. Het OCMW zal de aanvraag individueel onderzoeken.

Het is raadzaam om altijd de mogelijke bijdrage van de school te controleren, of dat de student van een vrijstelling of een sociaal tarief kan genieten.

4. Opvolging van school binnen de opvangcentra:

Als de jongere zich nog in een opvangstructuur bevindt, is het belangrijk om op het volgende te letten:

- Praktische ondersteuning tijdens de eerste dagen op school: aanwezigheid, noodzakelijke schoolbenodigdheden,...
- Is de jongere ingeschreven in een school? (De voogd raadplegen).
- 's Ochtends controleren of alle NBMV's op school zijn. Hen tijdig wekken indien nodig en mogelijk.
- Gewettigde en niet-gewettigde afwezigheid aan de school doorgeven.
- Opvolging van rapporten en oudercontacten in overleg met de jongere en de voogd.

Opgelet:

Jonger dan 18 jaar: 20 halve dagen van niet-gewettigde afwezigheid = vrije leerling. Maar de minderjarige leerling kan zijn status als reguliere leerling terugkrijgen na het indienen van een aanvraag bij de Federatie Wallonië-Brussel.

Ouder dan 18 jaar: 20 halve dagen van niet-gewettigde afwezigheid = vrije leerling. De school kan beslissen over een uitsluiting omdat de meerderjarige leerling niet langer verplicht is naar school te gaan en niet opnieuw kan vragen om reguliere leerling te worden. Als het schoolhoofd ermee instemt om de jongere te re-integreren, moet er een contract worden gesloten tussen de school en de jongere, wat betekent dat de jongere niet langer het recht heeft om een fout te maken.

Als de jongere een 'vrije leerling' wordt, kan dit gevolgen hebben voor de territoriale bevoegdheid van het OCMW.

5. Aandachtspunten:

Sommige NBMV's kunnen niet elke dag naar school. Zelfs hardwerkende leerlingen hebben moeite met concentreren, met opstaan in de ochtend of 'de hele dag op een stoel zitten'. Sommige jongeren geven er de voorkeur aan om te werken om geld te verdienen omdat ze een gezinsherenigingsprocedure hebben lopen of omdat ze het bedrag van hun reis naar België moeten terugbetalen ...

Bekijk samen met de jongere welke richting het beste is voor zijn situatie. Is de jongere al naar school gegaan? Is hij analfabeet? Heeft hij moeilijkheden met aanpassen? Heerst er onzekerheid over zijn verblijf? Heeft hij zorgen, trauma's? Heeft hij een "mandaat" van zijn familie?

Het is belangrijk om te weten wie er toezicht houdt tussen de opvangstructuur en de voogd: oudercontact, ondertekening van rapporten, enz.

6. Na de meerderjarigheid:

Er zijn verschillende alternatieven voor regulier onderwijs voor jongeren die van school dreigen te gaan of voor jongeren die nuttig willen zijn voor de samenleving.

Twee vormen van leren van burgerschap stellen jongeren in staat een burgerschapsjaar te beleven door andere jongeren van hun leeftijd met een heel verschillende achtergrond te ontmoeten: de Service citoyen (voor jongeren tussen 18 en 25 jaar oud) en Solidarité (tussen 16 en 25 jaar oud).

7. Studietoelage

7.1. Toekenningsvoorwaarden

Statuut:

Als de jongere de vluchtelingenstatus heeft, zijn er twee voorwaarden waaraan moet worden voldaan:

- Je moet één jaar van verblijf in België tellen op 31 oktober van het jaar voorafgaand aan de aanvraag.
- Hij moet op 31 oktober van het voorgaande jaar worden gekwalificeerd als een politieke vluchteling die door het Commissariaat-generaal voor vluchtelingen en staatlozen is erkend.

Subsidiaire bescherming opent geen recht op de schooltoelage.

Familiale situatie:

De NBMV is meestal alleenstaand. Let op, de NBMV moet een **attest gezinssamenstelling** vragen in de gemeente waar hij woont en het aanvraagformulier voor studietoelage laten afstempelen met een gemeentelijke zegel.

Inkomsten:

Ook hier is de NBMV meestal alleenstaand. Er wordt een attest met data en bedragen ontvangen van het OCMW gevraagd. Als de NBMV gedurende de gevraagde periode materiële hulp heeft ontvangen, kan een attest van het opvangcentrum aan het dossier worden toegevoegd.

Opgelet! Als het aanslagbiljet van de ouders of wettelijke vertegenwoordigers wordt gevraagd, moet de voogd een attest opstellen waarin staat dat de NBMV niet van hem afhankelijk is en dat zijn inkomen niet in aanmerking mag worden genomen voor de beslissing over de toekenning van een studiebeurs.

Pedagogische omstandigheden:

De NBMV

- Moet voltijds onderwijs volgen.
- Moet ingeschreven zijn als reguliere leerling.
- Mag niet blijven zitten vanaf het derde jaar van de studies. (Eén uitzondering is mogelijk.)

Opgelet!

- De NBMV zal de studiebeurs gedeeltelijk of geheel moeten terugbetalen:
- Indien hij de beurs ten onrechte ontvangen heeft of als er sprake is van fraude of fouten in het dossier.
- Indien de jongeren zijn studies onderbreekt in de loop van het jaar of niet deelneemt aan de examens.
- Indien hij moet blijven zitten na het derde jaar (uitzondering is mogelijk).

7.2. Indiening van de beursaanvraag:

De indiening van de aanvraag voor het komende schooljaar moet gebeuren tussen 17 juli en uiterlijk 31 oktober van het lopende schooljaar.

Het formulier moet **per aangetekend schrijven** worden teruggestuurd naar het betreffende regionale kantoor (Brussel en Waals-Brabant, Henegouwen en Luxemburg, Luik, Namen).

(NBMV = enkel papieren versie.)

Voor meer informatie: <http://www.allocations-etudes.cfwb.be/>

Naar een meer geïntegreerd
migratiebeleid, dankzij het AMIF

8. Beknopte informatie over Vlaanderen:

8.1. Alternatieven voor het klassieke middelbaar onderwijs:

Tussen 18 en 25 jaar: Samenlevingsdienst³.

8.2. Nederlandstalige studietoelage⁴:

Nationaliteitsvoorwaarden:

- Erkende vluchtelingen
- Buitenlandse leerlingen die het statuut “subsidiare bescherming” toegekend hebben gekregen

Familiale situatie:

Categorie 4: alleenstaande

Inkomsten:

Voor erkende vluchtelingen, slachtoffers van mensenhandel of -smokkel, subsidiare bescherming of NBMV's wordt de berekening gemaakt vanaf het eerste kalenderjaar na het jaar van ontvangst van de verblijfsvergunning.

Pedagogische omstandigheden:

- Voltijds of deeltijds lessen volgen.
- Erkende onderwijsinstelling.

³ <http://www.samenlevingsdienst.be/>

⁴ <http://www.studietoelagen.be>

Naar een meer geïntegreerd
migratiebeleid, dankzij het AMIF

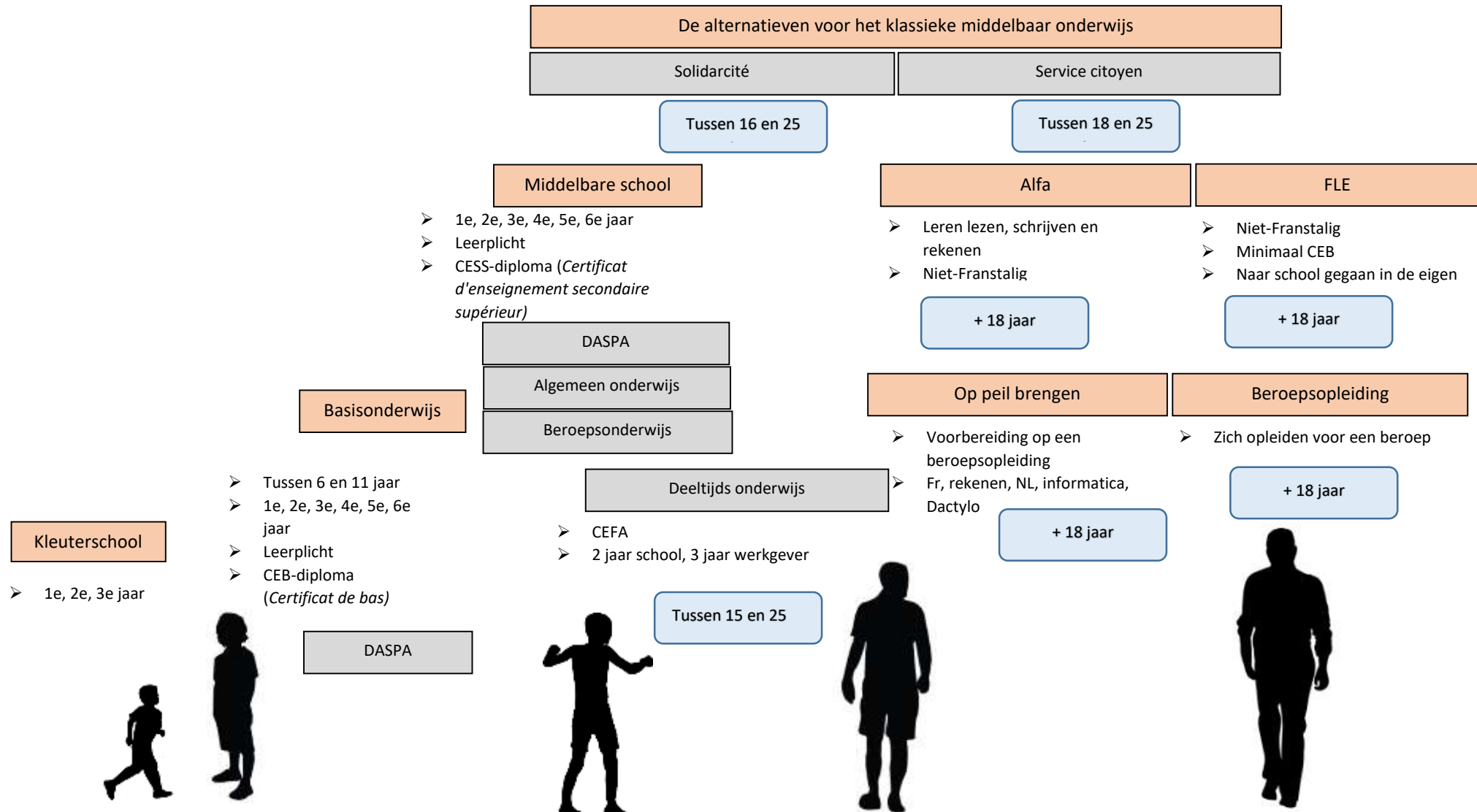
- Voldoende aanwezigheid tijdens de lessen. 30 of meer halve dagen niet-gewettigde afwezigheid gedurende twee opeenvolgende schooljaren resulteren in het verlies van de schooltoelage voor het tweede jaar.
- Middelbaar onderwijs: studietoelage mogelijk tot 22 jaar.
- Bijzonder onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs: leeftijdsgrens.
- Al dan niet slagen maakt niet uit.

Naar een meer geïntegreerd
migratiebeleid, dankzij het AMIF

Het schoolsysteem in Franstalig België

Voor meer informatie kan u de helpdesk Manorea bereiken op het nummer:

- **NL:** 0485/04.29.75 of per e-mail: manorea@minor-ndako.be

<https://minor-ndako.be/watwedoen/manorea-helpdesk/>

- **FR:** 0485/45.40.93 of per e-mail: helpdesk@mentorescale.be

<https://www.mentorescale.be/our-impact/helpdesk-manorea/>

Toelichting bijgewerkt op 14 december 2018

Naar een meer geïntegreerd
migratiebeleid, dankzij het AMIF

